

bi volili učitelji po kategorijah šolstva na tudi ta izvedba bi bila težavna.

Tov. Dimnik je mnenja, da bi se morale vršiti volitve v ožje sosvete v posameznih pokrajinah tako, da bi bile zastopane sorazmerno skupine posameznih društev. Ozira na naj se pri izbiri zastopnikov le na zmožne osebe. Obrazložil je sistem, po katerem so bile izvršene volitve pri ljubljanskem poverjeništvu.

Razgovor je nanesel tudi na organizacijo na sindikalni podlagi. Čisto sindikalni sistem ni za naše prilike, nač na naj se upošteva kar bi nam moglo dobro služiti.

Tov. tamik Milijević predlaga naj pošleto poverjeništvu osnutke pravil do konca novembra t. l. (Soglasno sprejeto) in se bo o tem sklepalo na prihodnjem sestanku.

ZAŠČITA UČITELJSKIH PRAVIC.

Predsednik poroča, da je Udruženje interveniralo pri ministrstvu radi prognoz. Oblubilo se je veliko storilo pa še malo. Poprave, ki so se izvršile, ne ustrezajo, ker niso prišli učitelji na ona mesta, kjer so bili. G. minister je tudi oblubil, da ustavi premeščanja brez razpisa.

Posamezni zastopniki poverjeništev so naštevati slučaje iz svojih krajev. Ugotovilo se je, da so bili slušatelji pedagogške šole v Zagrebu nastavljeni na razna učiteljska še predno so položili diplomske izpite proti čemur naj se protestira.

Ker gospod minister gotovo ni poučen o vseh enakih primerih, je zbrati vse podatke in predložiti Izvršnemu odboru da o njih obvesti v. ministra, da se zabrani enaki slučaj, ki škodujejo šoli in učiteljstvu.

SAMOSTOJNI PREDLOGI.

1. Izkazalo se je, da so konference poverjenikov zelo važne. Prva konferenca je končala z lepim uspehom. Prihodnja se vrši v decembru v Sarajevu.

2. Pov. Skuli stavi predlog, da naj bo na bodočih sejah poverjenikov kot

prva stalna točka na dnevnem redu poročilo vseh poverjenikov o položaju in delovanju v področju posameznih poverjeništev.

3. Pov. Skuli stavi nadalje sledeči predlog: Vsa poverjenišstva UJU in centrala naj vestno prouče vse difference, ki zadržujejo spojitve vseh učiteljskih organizacij v eno skupno organizacijo, ki naj bo naše Udruženje. To se bo uresničilo, če vsi pokažemo: 1. da smo požrtvovalni domo- in mladinski; 2. da smo si tovariško zares iskreni; 3. da je naše Udruženje zgolj stanovsko in strokovno.

Centrala UJU naj stopi v to svrhu takoj v stik z vsemi ostalimi učiteljskimi organizacijami ter nas o razvianju te akcije dosledno in vestno obvešča.

O tej točki se je razvila dolga debata in so se oglašili tov. Skavič, Milojević, Popović, Petrović. Pooblastil se je predsednik V. K. Petrović, da prevzame tozadeven mandat glede učiteljstva na Hrvatskem, ki je še izven UJU.

5. Tov. Dimnik stavi predlog naj se poveri tov. Pavle Flerč, da stopi v stik s komisijo, ki deluje na izpremembi činovniškega zakona. Dožene naj se v katerem pogledu ima komisija izpremeniti zakon. Predložil je več izprememb, ki naj bi se ob tej priliki skušale vnesti v zakon posebno glede učiteljev-vojakov in druge zadeve, v katerih se je opazilo pomanjkljivosti. Predloge dopošlje poverjeništvu pismeno. (Sprejeto).

6. Tov. Dimnik predlaga z ozirom na to, da imajo nekateri člani ožje sosvete in glavnega odbora nenrilike, kadar se udeležujejo sei da izposlušajo centrala pri ministrstvu odsustvo po členu 110. čin. zakona in naj ministrstvo raztegne svoj odlok O. N. br. 30.780 od 2. junija 1925 tudi na te slučaje. (Sprejeto).

Z ozirom na pozni čas in še obilico drugih predlogov je prosil predsednik, naj pov. vse druge predloge vlože pismeno, ker nekateri zastopniki morajo oditi z vlakom. Nato se je vršil prav animiran priateljski sestanek z zagrebškim učiteljstvom, kjer se je izmenjala marsikatera zdrava misel in so se utrdili medsebojni odnosi in znanje.

Velika pridobitev za učiteljstvo.

Obeta se, da bo konec oddajanja služb „pod roko“. — S tem se obeta tudi omejitev premeščanj po čl. 71. — Vsa službena mesta se bodo oddajala le z razpisom. — Da se bo le tudi izvajalo! — Treba bo javne kontrole! — Naloga in dolžnost okrajnih društev v tem pogledu.

Že na zagrebški konferenci poverjenikov UJU je poročal predsednik UJU, da je bil Izvršni odbor UJU pri ministru prosvete in je zahteval, da naj se ustavi o premeščanja učiteljstva, ker se to vrši še vedno posebno na Hrvatskem.

G. minister Trifunović je to oblubil.

Te dni pa smo prejeli sledeči odlok:

Prosvetni oddelek velikega župana ljubljanske oblasti objavlja pod P. br. 7547/3 z dne 3. novembra t. l.: Gospod pomočnik ministrstva prosvete odreja z odlokom z dne 25. oktobra 1926. O. N. br. 27.054, da se odslej ustavi vsa premeščanja učiteljstva; zato se v bodoče zadevne prošnje ne bodo morele več upoštevati. Vse izpraznjenе učne službe v oblasti bodo razpisane. Uvaževale se bodo le prošnje za razpisane službe. — Prosvetni inšpektor: dr. Lončar.

Ta odlok je za učiteljstvo zelo velike važnosti, ker se z njim ustavi vsa takozvana premeščanja »pod roko« ali »pod klobukom« kakor pravijo.

Obeta se nam, da se bo s tem izboljšala upravna morala, ki je predpogoj dobri službeni morali in stanovski morali.

Ako se bodo vsa službena mesta razpisovala in oddajala le z razpisom, bo jenjalo premeščanje po zloglasnem čl. 71 čin. zak. s tem protekcionizem in partizanstvo, kateremu je posebno služil ta člen.

Nepravilnosti pri komisijonelnih ocenjevanjih naravnih stanovanj šolskih upraviteljev.

Že drakonski člen 39. urad. zakona je predvsem za šolske upravitelje neumesten. Delovalo se je na to, da se popravijo krivice, ki jih predpisuje ta člen, a brezuspešno. Ne odnehamo dokler ne dosežemo! (Po čl. 39. urad. zakona ima državni uslužbenec, ki uživa naravno stanovanje, bodisi od države bodisi od samoupravnega telesa [občine, krajnega šolskega sveta itd.], pravico do stanarine le v toliko, kolikor presega stanarina, ki bi mu sicer pripadala vrednost stanovanja po krajevnih razmerah. (Citaj iz odloka velikega župana ljubljanske oblasti z dne 25. junija 1926. P. br. 4529).

Naravna stanovanja so se ocenila deloma pravilno, deloma prestrogo in računovodstvo delegacije min. financ za Slovenijo je pričelo odtegovati stanarino in sicer od 1. maja 1924 dalje. Težko smo nenesli te odteglaje, ki so bili marsikateremu tovarišu previsoki. Večina teh odteglajev je bila po večini odvisna od komisij, ki so bile različnih te-

vania po krajevnih razmerah. (Citaj iz odloka velikega župana ljubljanske oblasti z dne 25. junija 1926. P. br. 4529).

ženi in marsikje brez naimanjšega interesa oceniti stanovanje strokovno in čl. 39. primerno, ozirajoč se predvsem na krajevne razmere. Komisiji je bilo toliko, kolikor šol!!

Stanovanja v mestih, trgih in prometnejših krajih so cenili ljudje, ki so se pri ocenjevanju ozirali na vse potrebno (bili so največini državni uradniki). Po želji pa so bili ocenjevalci občinski možje, nolidelci marsikje pa ravno prilatelji šole in učiteljstva, ki so cenili le s pravcem »čim višje ceno, tembolje za občino«. Ni čudo, da so nastale take difference, da je stanovanje tovariša v hribih v desolatnem stanju 3-krat višje cenoeno kakor tovariša na prometnem kraju. Ocenjevanje brez merila in pravilnika!

Da so se stanovanja ocenjevala skrajno površno in laikiško potrjuje dokaz, da je mesto ocenjevalne komisije prišel z ocenjevalnim zapisnikom k šolskemu upravitelju občinski sluga in mu ponudil tozadevni zapisnik v podpis. Ker je bila zadeva tako neresno pojmovana od ocenjevalcev, io je tudi marsikateri šolski upravitelj smatral kot neresno v manju, da se bo čl. 39. urad. zakona itak spremenil in da ostane vse le na papirju. Ker

pa je realnost pokazala drugače, sodimo tudi mi sedaj drugače. Nadejali smo se, da se stvar ne bo tako nazlo realizirala, kar je s strani državnih uslužbencev lahko umljivo in unali smo tudi, da izposlujeemo od krajin šolskih svetov, da ostane tozadevno: status quo.

Upamia so ostala le upamia in stanovanja so se morala oceniti. (Kako je v mariborski oblasti mi ni povsem znano).

Ako mora ostati čl. 39. urad. zakona tak kakor je in če ne moremo doseči tega, da se smatra naravno stanovanje šolskih upraviteljev naimennine prosto, kot odškodnina za varovanje in nadziranje šolskega poslovanja, zahtevamo strokovnih ocenjevalnih komisij, ki bodo sposobne pravilno vršiti svojo nalogo y urled državi in korist učiteljstvu ter točen pravilnik za postopek komisije in ocenitev stanovanj.

Lahko se pripeti, da se bodo šolski upravitelji izselili iz šolskih nosilov, a v šoli bodo gospodarile podgane.

Ako ima hišnik za svoje delo prosto stanovanje, ga mora imeti tudi šolski upravitelj za toliko odgovornost kakor io s tem prevzema.

Vidmar Drago, šolski uprav.

Splošne vesti.

— Deklaracija, narodno edinstvo in še nekaj. Zgodovina deklaracije je dovolj znana, dovolj pojasnjena. Za njo in proti nji smo se prekljali do pošte v Celju.

V tem besedovanju je stekla večja množina fraz, no nedolžnem papirju kot Save ob največji letošnji povodni mimo Kranja in Beograda. V tem smo res moštri nasledniki junakov iz abecedne vojske. Pred 30—40 leti smo enako lastnosti očitati bratom Hrvatom, ki so se po časopisju pričkali o političnih tueramih v Zagrebu, im je gospodoval trmec-ban s hrvatsko večino v saboru.

Čas bi bil, da končamo tudi mi deklaracijsko voino. In facit deklaracije? — Sprejeta je in nihče več ne vpraša, kako se ji snuje življenje. Toda oni, ki so ji nasprotovali in slednič ostali v manišini, rujeio sedaj proti sklepu da naravnost proti organizaciji hui ne go so prei naravnost proti sami deklaraciji — za narodno edinstvo. Ti dve besedi nista samo led naslov, ako rabimo sami ali v zvezi: narodno in državno edinstvo kar pomeni za nas nič več, nič manj kot preje. Na to smo prisegli te besede so tudi v kraljevi prisegi na ustavo. Torei zadeva, ki je za nas umljivo sama ob sebi, ako počemo zaresiti veleizdaje. Narodno edinstvo so priznali vsi odločilni faktorji s sprejetjem ustave, ki io danes priznavaio celo oni, ki so leta 1921, na Vidov dan glasovali proti nji. Manišina se mora vdati večini. To je red, brez katerega pade sleherni parlamentarizem — celo med komunisti v Rusiji.

Deistvo pa da se protideklaracijsko gibanje še no glasovanju v Celju ni poleglo, nam svedoči, da se je deklaracija začela mnogo globlje nego pri § 2. Zaveznih pravil. Posamezni člani tega gibanja — priznavamo — imajo velike zasluge v neodnih panogah naše organizacije. Korenine deklaracijskemu pokretu na sežo vse do znanih krilatic o sivolasm kralju Matiažu, o starcu, ki naj bo tiho itd.

Zato ni odpravljeno zlo s sprejemom deklaracije, marveč se nesloga celo širi z edinstvom v needinstvo. To zlo se nabiž ne da odpraviti niti s sprejemom besed »narodno edinstvo« v deklaracijo; prevelikoko seče rane v resnično tovarištvo.

Sicer pa tudi deklaracija sama s svojimi določilom brez »narodnega edinstva« ali pa z njim ni tako učinkovit dokument, ki bi kar na mah posekal glave vsem zmaiem — celo v lastnih vrstah. Znano pritiskanje kljuk ni še v penziji, samo za vrati čaka prilike, mož neznačajnih, ki ne bodo odklanjali podpore katerekoli pol. stranke. Pod kožo smo vsi krvavi. Pomoč v silii, pomoč: »do ut des« proti ambicioznemu ali bolje podrtemu konkurentu ko gre za udobnost družinice bližino mesta, pomoč, ki pomaga tudi tja, kjer meni protivnik, da je nedosegljivo — taka pomoč bo marsikje dobro došla, drage volie sprejeta. Ei o tem bo mnogo besedovanja — nost festum — zvonjenja po toči. Lepi so paragrafi v deklaraciji! Z obema rokama bi jih podpisal. Ali še lepše je službeno mestece, naiti pridobljeno po ovinkih. Kdo naj mi to dokaže? Deklaracija ima morda za to prezir sramotno osamljenost. Obdolženec bo tačil, kazal na naibližje vzelede, se pridrušal na vse instance, obenem pa

obsedel na vorkem. Kdo mu vzame doseženi Tusculum?

Drugečne mogoče nianse takih skokov nam šele nokaže praksa in — značajnost.

V tem oziru bi deklaracija ne bila tudi navzlic besedicam »narodno edinstvo« ne boljša, ne slabša. A naša skrb bodi, da io izboljšamo, ko bo dosežala svoj namen. To pa mora biti, če se bomo vsi ravnali po nji — večina in manišina.

Toda kako zaiežiti, kako odstraniti nainovejši razkroj: odstoj posamičnih društev iz Poverjeništvu UJU Ljubljana? To je tisti nekaj, ki ga ni doslej razvozlati niti tov. Knaflič z nasvetom. Počakajmo! Počakajte do 1. marca 1927. Kdo nam garantira, da dotle ne bo slabše?

Narodno edinstvo in deklaracija imata samo toliko kavzalne zveze, da se za edinstvo potezaio do malega iste osebe, kot so se proti deklaraciji. Samo toliko in nič več. A tudi dovolj.

Marsikdo si bo mislil: Aha! Samo za kritiko im je! Kritika je potrebna. Kritika mora biti. — Vse res! Mogoče bo kdo celo pritrdil, da je deklaracija potrebna. To na še ni povod, da se nadaluje voino razpoloženje. Zlo ima globlje korenine, kakor sem omenil že gor: osebna ambicija posameznikov — sicer zaslužnih mož — a na ti in na oni strani.

Manišina se čuti užaljeno, da se ne vda večini. Tu in tam smo vsi za depolitizacijo Udruženja. Edinstvo naroda je pa politično veslo, kakor narodni sporazum. To zadevo je nedavno pojasnil Svetozar Pribičević in povdaril da spada v politiko. S tem je pa že dokazano, da ne spada v našo stanovsko politiko. Lahko si ga privoščimo na političnih shodih, v časopisih, ki se bavijo o politiko, a nikakor ne v naši organizaciji. S tem bi bilo nasprotstvo izbito dno.

Razne pridevke o starih o starinah in o sivolasih kraljih Matiažih, ki naj bodo tiho itd. bi bilo treba nremostiti na način, zadovoljiv za obe stranki.

Ne silimo sami sovražniku v posmeh!

Ivo Trošt.

— Za revizijo novega učnega načrta so se izrekli poverjeniki UJU na svojem sestanku dne 31. oktobra t. l. v Zagrebu. K tei reviziji naj bi doprineslo svoj del slovensko učiteljstvo v javni diskusiji. Da se ta omogoči, smatramo, da je naimprimerneie, ako posvetimo vso januarsko številko »Popotnika« »Popotnika« samo razpravljanju novega učnega načrta.

Zato na vabim s tem vse, ki imajo v tem vprašanju kaj povedati stvarno ter odovarjajoče modernemu dihu šolstva in praktičnim potrebam, naj ti napišeio ter mi pošleio kot svoj prispevek za januarsko številko »Popotnika«, to pa najkasneje do 28. t. m.

Želeti bi bilo, naj bo ta »Popotnikova« številka dokument zanimanja in kritičnega mišljenja slovenskega učiteljstva.

Pavel Flerč,

t. č. urednik »Popotnika«.

— Debata o nujnem izboljšanju uradniškega določaja v Narodni skuščini. Poslanec SLS v. Kremžar je utemeljeval predlog v prilov državnemu uradništvu sledeče: V čl. 46. zakona o civilnih uradnikih je natančno in fiksno določeno ka-